

زمانی که باقی می ماند

| شرحی بر نامه به رومیان |
| جورجو آگامبن | مجتبا گل محمدی |

Il tempo che resta

| Giorgio Agamben | Mojtaba Golmohammadi |

| چاپ دوم |

زمانی که باقی می ماند: شرحی بر نامه به رومیان

جورجو آگامبن

ترجمهٔ مجتبا گل محمدی

ویرایش: گروه ویرایش بیدگل

نمونه خوان: شیرین افخمی

مدیر هنری و طراح گرافیک: سیاوش نصاعدیان

صفحه آرایی: آلا شوپز

مدیر تولید: مصطفی شریفی

چاپ دوم، ۱۳۹۸ تهران، ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۸۰۶-۳۲-۶

 Bidgol Publishing co. | انتشار بیدگل

تلفن انتشارات: ۲۸۴۲۱۷۱۷

فروشگاه: تهران، خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فخر رازی، پلاک ۱۲۷۴

تلفن فروشگاه: ۶۶۴۶۳۵۴۵، ۶۶۹۶۳۶۱۷

bidgolpublishing.com

همهٔ حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فهرست

۱۱ یادداشت مترجم

۱۵ پیشگفتار

۱۷ روز یکم • *Paulos doulos christoú Iēsoú*

به یاد یاکوب تاوبس / زبان پولس / *Méthodos* [روش] / ده کلمه / *Paulos*

[پولس] / درباره کاربرد نیک شایعه / *Doulos* [بنده] / تلمود و *Corpus iuris*

[پیقرانون] / *Christoú Iēsoú* [مسیحاعیسی] / اسم های خاص

۴۱ روز دوم • *Klētós*

Beruf [حرفه] / رسالت و فسخ / *Chrēsis* [بهره] / *Klēsis* و طبقه /

توگویی / ناتوانمند / اضطرار / فراموش نشدنی / مثل و ملکوت

۷۳ روز سوم • *Aphōrisménos*

فریسی / قوم تقسیم شده / برش آپلیس / باقی مانده / کل و جزء

۹۱ روز چهارم • *Apóstolos*

Nabi [نبی] / آخرت بین / زمان عملیاتی / *Chronos* و *Kairós* / *Parousía*

[حضور] / پادشاهی هزاره / *Typos* [نمونه] / چکیده / خاطره و نجات /

شعرو قافیه

۱۲۷

روز پنجم • *Eis euaggélion theou*

Eis [به] / *Euaggélion* [انجیل] / *Plērophoría* [یقین] / *Nomos* [قانون] / ابراهیم و موسی / *Katargeín* [ازکارانداختن] / *Asthéneia* [ناتوانی] / *Aufhebung* [رفع] / درجهٔ صفر / وضعیت استثنایی / راز
anomía [بی قانونی] / دجال

۱۵۹

روز ششم • *Eis euaggélion theou*

سوگند / *Deditio in fidem* [تسلیم به اعتماد] / *Berit* [پیمان] / بلاعوضی /
دو عهد / موهبت و فیض / ایمان دوپاره / باور به / جملهٔ اسمی / کلام ایمان /
اجراگر / *Performativum fidei* / کلام نزدیک

۱۸۹

آستانه یا *Tornada*

نقل قول / تصویر / *Jetztzeit* [زمان - اکنون]

۱۹۹

کتاب شناسی

پیشگفتار

ایده‌های مورد بحث در این کتاب در جریان چند سمینار شرح و بسط یافتند: نخستین بار، به شکلی فشرده، در کالج بین‌المللی فلسفه در پاریس، در اکتبر ۱۹۹۸، سپس در دانشگاه ورونا، در ترم ۹۹-۱۹۹۸ و، سرانجام، در دانشگاه نورث‌وسترن (اُونستن)، در آوریل ۱۹۹۹، و دانشگاه کالیفرنیا (برکلی)، در اکتبر همان سال. کتابی که پیش روی دارید ثمرهٔ این سمینارهای پیاپی و البته مرهون گفت‌وگوهای بسیار با دانشجویان و استادان شرکت‌کننده در آنهاست. فرم برگزیدهٔ ایدهٔ پیش‌تاز در هر سمینار ثابت باقی ماند: یک شرح، *ad litteram* [به سیاق لفظی]، به تمام معنا، برده کلمهٔ نخستین بند نامه به رومیان.

در نویسه‌گردانی واژه‌های یونانی با حروف الفبای لاتین، نشانه‌های جداکننده را ساده گردانده‌ام و تنها هجاها را بلند در یونانی را با استفاده از نشانهٔ خط تیرهٔ تکیه روی حرف صدادر متناظر نشان داده‌ام. با این حال، خواننده می‌تواند قطعه‌های برگزیده از متن‌های یونانی را در پیوست این کتاب بیابد، متن‌هایی که به دقت تحلیل شده‌اند و

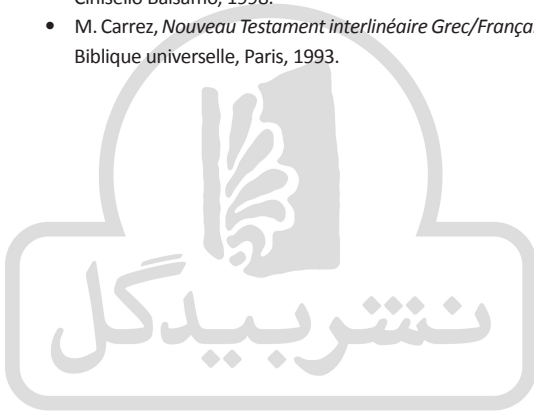
۱. نسخهٔ اصلی این کتاب ترجمهٔ میان‌سطری بخش‌هایی از نامه‌های پولس را به همراه اصل یونانی آنها در پیوست خود آورده است. این پیوست در ترجمهٔ فارسی به علی حذف شد. خوانندهٔ پیگیر در صورت نیاز می‌تواند به نسخهٔ اصلی یا ترجمه‌های فارسی دست‌یافتنی از نامه به رومیان در میان نامه‌های دیگر به قلم پولس رسول رجوع کند. (م.)

بی هیچ میانجی به این سمینار پیوند یافته اند. متن یونانی مورد استفاده من برگرفته از نسخه پژوهشی ویراسته ابرهارد نستله است:

- Eberhard Nestle, *Novum Testamentum graece et latine*, edited by Erwin Nestle and Kurt Aland, United Bible Societies (London, 1963).

برای ترجمه میان سطری، نسخه یونانی / لاتین / ایتالیایی آ. بیگارلی و نسخه یونانی / فرانسوی م. کارز از عهد جدید، با تغییرهایی چند، به کار گرفته شدند:

- A. Bigarelli, *Nuovo Testamento: Greco, Latino, Italiano*, San Paolo, Cinisello Balsamo, 1998.
- M. Carrez, *Nouveau Testament interlinéaire Grec/Français*, Alliance Biblique universelle, Paris, 1993.

روزیکم

Paulos doulos christou lēsou

قصد این سمینار، پیش و بیش از هر چیز، بازگرداندن نامه‌های پولس به مقام متن مسیحایی بنیادین برای سنت غربی است. این رسالتی ابتدایی و پیش‌پافتاده به نظر می‌آید، زیرا هیچ‌کس سرشت مسیحایی این نامه‌ها را به‌طور جدی انکار نمی‌کند؛ و با این حال، این بدیهی نیست، زیرا دو هزار سال ترجمه و شرح‌نویسی، مقارن با تاریخ کلیسای مسیحی، لفظاً وجه مسیحایی - و خود کلمه «مسیحا» - را از متن پولس حذف کرده‌اند. این به معنای آن نیست که ناگزیر چیزی مانند راهبردی از پیش برنامه‌ریزی شده در پی خنثی‌سازی مسیحاباوری بوده است. اما گرایش‌های ضد-مسیحایی بی‌تردید درون کلیسا و نیز کنیسه، در زمان‌های مختلف و به شیوه‌های گوناگون، در کار بوده‌اند. با این همه، مسئله سربرآورده در اینجا اساسی‌تر است. به دلایلی که در طول این سمینار روشن خواهند شد، یک نهاد مسیحایی - یا یک همبودگی مسیحایی که بخواهد خودش را به‌سان یک نهاد ارائه کند - با رسالتی پارادوکسی روبه‌رو می‌شود. چنان‌که یاکوب برنایز^۱ یک بار به طعنه گفته بود، «اینکه مسیحا را پشت سرتان داشته باشید جایگاه چندان راحتی برای شما نخواهد بود.» (برنایز، ۲۵۷) - اما

۱. یاکوب برنایز [Jacob Bernays] (۱۸۸۱ - ۱۸۲۴)، فیلولوژیست و نویسنده فلسفی آلمانی تبار از یک خانواده فریخته یهودی. بیشتر آثار او به فیلسوفان یونانی باستان می‌پردازند.

اینکه او را همواره جلوی خودتان داشته باشید نیز، در نهایت، می تواند یک جور دیگر ناراحت کننده باشد.

در هر دو مورد، ما با آپوریایی رویارو می شویم که به خود ساختارِ زمانِ مسیحایی مربوط است، و همچنین پیوند خاص خاطره و امید، گذشته و حال، وفور و کمبود و آغاز و پایانی که این در پی می آورد. امکان فهم پیام پولس با تجربه چنین زمانی کاملاً مقارن است: بدون این، خطری که برای آن کمین می کند این است که یک نامه بی جان باقی بماند. بازگرداندن پولس به بستر مسیحایی اش بنابراین، بالاتراز همه، به معنای آن است که بکشیم تا معنا و شکل درونی زمانی را بفهمیم که او به منزله *ho nyn kairós* یا «زمان اکنون» تعریف می کند. تنها پس از آن می توانیم این پرسش را پیش بکشیم که چگونه چیزی مانند یک همبودگی مسیحایی در واقع ممکن است.

به همین معنا می توان گفت که نوعی همبستگی پنهانی بین کلیسا و کنیسه در معرفی پولس به عنوان بنیان گذار دینی جدید وجود داشته است. همه شواهد حاکی از آن اند که پولس هرگز خیال گرفتن این مقام را هم در سر نداشت، آن هم با توجه به این نکته که او انقضای قریب الوقوع زمان را انتظار می کشید. دلایل این همدستی کلیسا و کنیسه روشن اند: هدف - از این جهت یا آن جهت دیگر - حذف - یا دست کم سرکوب - یهودیت پولس است، یعنی، کندن آن از بستر مسیحایی آغازین آن.

و با همین انگیزه یک سنت دیرپای ادبیات عبری درباره عیسی، از او با واژه هایی نیک خواهانه یاد می کند - *a nice guy* [یک مرد خوب]، چنان که یاکوب تاویس به شوخی اشاره می کند، یا *Bruder Jesus* [برادر عیسی]، همچون عنوان کتاب بن خورین^۲ که در سال ۱۹۶۷ منتشر

۱. این عبارت در متن تاویس به زبان انگلیسی آمده است.

۲. شالوم بن خورین [שלום בן-חורין] (۱۹۹۹-۱۹۱۳)؛ روزنامه نگار و دین پژوه آلمانی تبار که به خاطر گفت و گوی یهودی-مسیحی، حمله به یهودستیزی مسیحیت و بحث امکان الهیات پس از آشویتس شهرت دارد. مشخصات کتاب مورد نظر او درباره عیسی از این قرار است: *Schalom Ben-Chorin, Bruder Jesus: Der Nazarener in jüdischer Sicht, München, 1967.*

شد. تنها همین تازگی‌ها چند دانشور یهودی بازنگری جدی بستر یهودی پولس را بر عهده گرفته‌اند. در سال‌های دههٔ ۱۹۵۰، هنگامی که کتاب پولس و یهودیت خاخامی نوشتهٔ و. د. دیویس توجه مخاطبان را قاطعانه به سرشت ذاتاً یهودی - مسیحایی ایمان پولسی فراخواند، پژوهش‌های یهودی هنوز زیر سلطهٔ کتاب دو نوع ایمان به قلم بوبر بودند. تز این کتاب، که ما بعدها به آن بازخواهیم گشت، و در مورد آن تاویس اشاره می‌کند که «خیلی شک برانگیز است، اما من از آن بسیار آموختم.» (تاویس، ۲۷)، مفهوم یهودی *emunà*، اعتماد و توکلی بی‌واسطه و عینی به آن همبودگی یا اجتماعی که فرد به آن تعلق دارد، را با مفهوم یونانی *pistis*، بازشناسی سوپرکتیو ایمانی که فرد حقیقی می‌انگارد و به آن می‌گردد، در تقابل قرار می‌دهد. برای بوبر، اولی ایمان عیسی (*Glauben Jesu*) است، حال آنکه دومی ایمان به عیسی (*Glauben an Jesus*)، طبعاً، همان ایمان پولس است. اما از آن زمان تاکنون، چیزهایی آشکارا تغییر کرده‌اند؛ و در اورشلیم و نیز در برلین و آمریکا، دانشوران یهودی شروع به خواندن نامه‌های پولس با توجه به بستر ویژهٔ خود آنها کرده‌اند، اگرچه شاید هنوز آنها را به منزلهٔ آنچه واقعاً هستند قلمداد نکرده‌اند، یعنی، به عنوان کهن‌ترین - و توان‌فرساترین - متن‌های مسیحایی سنت یهودی.

زبان پولس

نامه‌های پولس به زبان یونانی نوشته شده‌اند. اما در اینجا از کدام یونانی سخن می‌گوییم؟ آیا به یونانی عهد جدید اشاره می‌کنیم که نیچه زمانی درباره آن گفت که خداوند با انتخاب چنین زبان فقیری ظرافت خود را ثابت کرد؟ نه فقط قاموس‌های فلسفی، همچنین واژه‌نامه‌ها و کتاب‌های دستور زبان یونانی عهد جدید، متن‌های تشکیل‌دهنده نسخه رسمی را طوری در نظر می‌گیرند که توگویی آنها کاملاً همگن‌اند. این از زاویه اندیشه و زبان، البته، نادرست است. یونانی پولس، برخلاف یونانی متی یا مرقس، زبان ترجمه نیست، که در پس آن گوش هوشیاری - مانند گوش مارسل ژوس^۱ بتواند ضرب‌آهنگ و اسلوب زبان آرامی را دریابد. نیچه‌ستیزی ویلامویتس^۲ آن یک بار در توصیف سرشت‌نمای یونانی پولس به سان زبان نویسنده کاملاً بر حق بود: «این واقعیت که یونانی او هیچ ربطی به مکتب یا مدلی ندارد، بلکه مستقیماً از دل او به سیاقی ناپخته و در فورانی مهارنشدنی روان می‌شود و این واقعیت که یونانی او همان آرامی ترجمه شده نیست (چنان‌که گفته‌های عیسی این‌گونه‌اند)، او را به نمونه‌ای کلاسیک از هلنیسم بدل می‌کند.» (ویلامویتس، ۱۵۹)